

prevodilac

časopis udruženja naučnih
i stručnih prevodilaca srbije

3-4/20

IZ OVOG BROJA:

- Školstvo – ogledalo društva
- Leksička zbirnost u srpskom vojnom registru
- Prevodni ekvivalenti u registru elektrotehnike
- Jesenjinove poetske slike i stilski pomerenja u srpskohrvatskim prevodima
- Jesenjinove poetske slike boja i njihov prevod na srpski jezik

PRIKAZI I KRITIKE

HRONIKA

PORTRETI PREVODILACA

BIBLIOGRAFIJA – GLOSAR

BILTEN

- Novosti iz zemlje i sveta

BEOGRAD
2020.

Драгана Цвијовић

ЛЕКСИЧКА ЗБИРНОСТ У СРПСКОМ ВОЈНОМ РЕГИСТРУ

Предмет истраживања представља скупина именица које припадају војном регистру, а које испољавају особине лексичке збирности. Традиционални приступ збирним именицама у српском језику темељи се искључиво на граматичком понашању које се узима као пресудан критеријум приликом одређивања статуса збирних именица. Према томе, са морфолошког становишта збирност се изражава у оквиру творбене категорије путем суфикса (*грање, лишиће, младеж, момчад, племство* и др.), а у лексичком изражавању збирност је садржана у семантичкој структури саме именице (*војска, народ, племе* и сл.). Циљ рада је да се укаже на постојање именица које, поред именица са суфиксом за збирност, самим својим значењем исказују збирност, дакле без постојања творбеног обележја са том функцијом. У ту сврху, разматрају се именице које чине хомоген скуп, типа *армија, батаљон, бригада, војска* и др. које означавају мноштво јединки и поимају се као целовит скуп истоврсних референата. Именицама из војног регистра искључиво се приступа са семантичког аспекта проматрајући њихову полисемантичку структуру, а на морфолошком плану разматра се њихов граматички број.

Кључне речи: српски језик, војни регистар, именица, лексичка збирност, компонента збирности, семантичка структура, полисемија.

1. Многи проучаваоци у домаћој и страниј лингвистичкој литератури (Браун 1930; Панфилов 1976; Виноградов 1986; Ивић 1995; Пети 2001; Буров 2004; Симић 2007; Петров 2015 и др.) указали су на то да поред именица са суфиксом за збирност постоје и именице које самим значењем, дакле лексички исказују збирност, без постојања творбеног обележја са том функцијом. А. Вебер за именице које познају искључиво лексичку збирност употребљава назив „скупне” (Тафра 2005: 71, у напомени). В. Петров (2015) употребљава термин „свеукупне именице” (буг. имена на съвкупности).

Традиционални приступ збирним именицама у српском језику темељи се искључиво на граматичком понашању које се узима као пресудан критеријум приликом одређивања статуса збирних именица. У том смислу, В. Ломпар (2016: 75) истиче да „чак и ако се ради о именицама које би семантички спадале у исту групу са збирним именицама, то што имају множину [међусобно] их разликује”. Ауторка се позива и на Стевановићево гледиште чиме потврђује да се држи

традиционалног принципа, односно горенаведеног граматичког критеријума: „... за разлику од свих збирних именица: *бригада, војска, дружина, чета*, а затим: *народ, јато, крдо, рој, стадо, чопор* и сличне именице које означавају скупине од већег броја живих бића – употребљавају се и у множини ... Према томе, ове именице и не можемо убрајати у колективне и поред тога што се њима стварно означавају збирне скупине јединки, тј. колективи” (Стевановић 1986: 184–185).

Лексички начин изражавања збирности читује се у томе да је збирност садржана у семантичкој структури саме именице (*војска, народ, племе*) – истичу неки аутори (Пети 2001: 219). У ствари, долази до преноса значења с онога што је појединачно на оно што је опште и обратно. Преношењем значења са појединачног на опште и обратно почива семантичка структура збирних именица. Реч је о дискрепацији између сингуларног облика и плуралног значења (Пети 2001: 212, према Лохман 1929/1931: 43).

Сматра се да је „морфемски изражена збирност у изравнијој релацији према категорији броја” (Прањковић 1984: 171) од лексички изражене збирности. „Збирне именице означавају појмове, који нису строго одређени управо зато, што се не помишља ни на број ни на квалитету чланова или предмета, који скуп или гомилу чине” (Пети 2001: 224, према Брабец-Храсте-Живковић 1954: 34). Код именица које збирност изражавају лексички збирна интерпретација мноштва јавља се као обавезна компонента лексичког значења, нпр. *армија, војска, оркестар, стадо* и др. Ако значење имплицира кохерентну, организовану целину коју поимамо као нешто појединачно и избројиво, именица може остварити и наспрамну плуралску парадигму: *армија–армије, бригада–бригаде, војска–војске, одред–одреди, оркестар–оркестри, стадо–стада, чета–чете* и сл. Међутим, ако је реч о једној дифузној целини чији чланови не подлежу бројивости и пребројавању, именици је ускраћена могућност исказивања множине: *елита, збрка, клер* и др. (в. Ивић 1995: 13).

1.2. Евидентно је да се размимоилазе мишљења различитих аутора, нарочито оних привржених традиционалној граматици и оних наклоњенијих семантичким проматрањима. Бабић и сар. (2007: 463) констатују да лексичке збирне именице „по својим обилježjima могу бити подврсте и збирних и појединачних именица, јер означају скуп бића или предмета што чине cjelinu према некој srodности, али се у том скупу не помишља на њезине чланове као у збирним именицама (*браћа – појединачни члан брат*) нити се разабире од којих се појединаца или примјерака састоји: *род, родбина, народ, породица, обитељ, пук, публика, ружа, јато, рој, гаж, шума, шикара*”. Дакле, ове именице немају сингулатив и то их разликује од збирних именица деривираних суфиксима.

1.3. Као једна од битних одлика ове скупине именица издваја се то што једна иста лексема у једном значењу може бити бројива, а у другом небројива. Именица постаје бројива ако се опредмети (Ивић 1995: 18). Процес преласка именице из небројиве у бројиву треба посматрати на основу полисемантичке структуре

датих именица јер се такви прелази догађају приликом семантичке деривације од апстрактног према конкретном значењу, од примарног према секундарном значењу, при метонимијском и метафоричком развоју значења, као и при преносу назива с хиперонима на хипоним (Гортан Премк 1997: 83).

2. Именице које су предмет анализе, а то су именице из војног регистра¹ типа *армија*, *атлија*, *батаљон*, *бригада*, *буљук*, *војска*, *гарда*, *јединица*, *одред*, *посада*, *резерва*, *трупа*, *чета*² означавају целовит скуп истоврсних референата. У фокусу је семантичка и морфолошка анализа датих именица јер је код њих уочена компонента лексичке збирности. Именице које остварују збирно значење исказано јединским обликом односе се на групу јединки, ентитета и сл., а не на појединачне референте. Према томе, у семантички садржај саме именице уткано је збирно значење које именици даје збирни карактер.

3. Војну лексику српског језика чини значајан број термина који се могу сврстати у више семантичких система у зависности од критеријума класификације (о томе в. више у Јовановић 2016). Међутим, у овом раду анализира се свега неколико таквих лексема које се могу класификовати према саставу војних јединица (*армија*, *батаљон*, *бригада*, *одред*, *посада*, *трупа*, *чета*), потом других делова војске (*гарда*), општеупотребне лексичке сфере које означавају појмове из живота војске (*војска*) или припадношћу неколиким терминолошким системима (*јединица*) а у чијем центру је човек, односно скуп, група јединки. Такве лексема могу се посматрати са становишта концептуализације збирног значења у оквиру њихове полисемантичке структуре.

3.1. За разлику од збирних именица са граматичким обележјем збирности код којих је суфикс првенствено показатељ збирног значења, код именица које лексички исказују збирност то се чини метајезичким путем. На збирно значење уопште поред граматичких/творбених показатеља указују и семе скупности, мноштва, збира, привидно неограниченог мноштва, те се у полисемантичкој структури именице збирност може испољити и метајезичким константама³ 'велики број', 'група', 'скуп', 'мноштво', 'маса чега' и сл.

3.2. Код лексема које се класификују према саставу војних јединица као један од начина реализације секундарних значења која имају збирни карактер издвајају се метафоричке трансформације по величини/интензитету.

Именица *армија* у својој примарној семантичкој реализацији путем семантичких константи типа 'целокупна јединица', 'велика јединица' на семантичком плану указује на затворену целину коју чини скуп једнаких референата: **1. а. целокупне оружане снаге једне државе, војска. б. велика оперативна војна јединица копнене војске или авијације која делује на посебном бојишту.** Путем метафоричких

1 О српској војној лексици и терминологији в. Јовановић 2016.

2 Термин је преузет из Јовановић 2013: 285–287.

3 Термин је преузет из Јовановић 2013: 285–287.

трансформација заснованих на величини, интензитету, сличности остварује се збирно значење **2.** *фиг. велики број људи уједињених у некој борби, акцији; велико мноштво, маса људи:* ~ незапослених.

Примери из различитих функционалних стилова:

Гладне армије незапослених сељака преплављују градове (Арх. КПЈ 3, 143, РСАНУ); Сувишно радно становништво ... сачињава расположиву индустријску резервну армију (П-Ч 1, 561, РСАНУ); „Армија саветника“ од пола милијарде евра годишње (www.rts.rs); Сви ти људи ... који су сарађивали са ЦПН данас се друже на Фејсбук групи „Армија волонтера“ (<https://elementarium.cpn.rs/>); Медведев нам стиже у посету, а чуваће га читава армија људи! (www.alo.rs); Армија незадовољних радника миграната страхује за своје сутра (СрпКор, Пол.); Тада је иза њега радила армија адвоката и консултаната (СрпКор, Пол.).

На сличан начин, тј. одређеним семантичким константама типа 'војна јединица', 'скупина', 'група људи', 'мања скупина' и др. на семантичком нивоу збирност испољавају и друге именице из ове групе:

батаљон: **а.** *вој. војна јединица састављена од две до четири чете:* пешадијски ~, возарски ~, допунски ~ итд.; **б.** *фиг. скупина;*

Примери из РСАНУ: Та генерација седамдесетих и осамдесетих година остала је празна и јалова, али она је ипак полагала своје испите и стала у бирократске батаљоне, па се од регрута протукла до некога вишега ранга (Крл. 1, 23);

бригада: **1.** *вој. велика војна јединица састављена обично од два или три пука;* **2.** *организована радна јединица за извршење неког посла састављена од већег броја радника:* радна ~, омладинска ~;

Примери из РСАНУ: Бригаде су мали, чврсти колективи у којима је сваком раднику одређено што и за које време ће да уради у оквиру планског задатка бригаде као целине (Борба 1949, 238/1); Низ ... станбених и пољопривредних зграда у Панчевачком Риту саградиле су омладинске радне бригаде из свих крајева Југославије (Борба 1949, 238/6); Бушачка бригада Рудија Премуша постигла је велики успех (Борба 1950, 308/1). Чим се снег истопио ... народне бригаде бациле су се на послове (Банов., КН 1948, 35/1);

одред а. *вој. мања јединица обично са одређеним задатком:* јуришни ~, извиђачки ~. **б.** *уопште мања скупина, група људи организована с одређеним циљем:* пионирски ~, казнени ~;

Примери из различитих функционалних стилова: Одред дечака који су облетали око ње мало се повукао, премда су је још позивали да изађе (СрпКор, Хајсмит); Упали су Турци једном на поседе његовог оца и пресрели на путу мањи одред дворана с дететом у шетњи (СрпКор, Павић); , Читав одред малих одрпанаца, који нуде да позову рикшу, гари, такси (СрпКор, Леви-Строс);

посадаж 1. а. *војна јединица, распоређена стално или повремено у насељеном месту или у тврђави; гарнизон.* **б.** *момчад, људство брода, тенка, авиона и сл. потребно за управљање и руковање;*

Примери из различитих функционалних стилова: Савезници су ... за заједничку морнарицу давали бродове и посаду (Пауш П. 1, РМС); Изгледало је да се овде скупила посада брода који је изгубио свог искусног кормилара кога је вихор бацио у море (СрпКор, Островски); Узалуд је посада побацала товар у море ... ветар и таласи су поломиле крму (СрпКор, Басара); Посада ваздухоплова мора да напусти ваздухоплов који се налази у опасности (СрпКор, Закон о ваздушном саобраћају); А људска посада је надгледала њега (СрпКор, Артур); Посада римског авиона се није трудила да га смири (СрпКор, Пекић);

трупа: 1. већа војна јединица, војска; 2. друштво, колектив, дружина уметника, обично глумаца (често путујућих), односно циркуских артиста;

Примери из различитих функционалних стилова: Јанко Катић поћи ће са својом трупом навише ... и ту ће причекати силу турску (Весел., РМС); Трупа Осјечког народног позоришта ... дала је у протеклој сезони 260 уметничких приредби (Пол. 1950, РМС); Хтио сам саставити труп од десетак глумаца (Вјес. 1970, РМС); Једна позоришна трупа, из Беча, залутала је била чак до Темишвара (СрпКор, Црњански); Биће изведено 11 ексклузивних представа националних балетских компанија и плесних трупа из Италије (СрпКор, www.rts.rs); На великој бини на пристаништу одржан је наступ карневалских трупа (СрпКор, www.rts.rs);

чета: 1. вој. основна војна јединица која улази у састав батаљона: почасна ~; 2. већи број, мноштво људи окупљених заједно, група: ~ сватова, ~ момака.

Примери из различитих функционалних стилова: Повео је са собом велику сватовску чету (Том. Е., РМС); Одасвуд падале чете сјајних лептира (Симић Н., РМС); Ови и још десетак оваквих проблема стајали су преда мном као чета ћудљивих и ћутљивих сфинга (СрпКор, Киш); Води је ходницима и спрат ниже, у велику собу са шест писаћих столова око којих седи чета девојака и један младић (СрпКор, Тишма); Уметничка чета састојала се из драмске групе, оркестра (СрпКор, Петрановић).

Наведене именице и поред тога што на формалном плану имају множинске облике: армија–армије, батаљон–батаљони, бригада–бригаде, одред–одреди, посада–посаде, трупа–групе, чета–чете једнином значе множину, односно скуп, групу јединки. Оне немају према себи као мотивну реч именицу у једнини као што је то случај са именицама које помоћу суфикса граде збирно значење⁴, а које су мотивисане управо именицом у једнини. Именицама које лексички испољавају збирно значење та могућност је ускраћена.

3.3. Из групе лексема које се односе на друге делове војске издваја се **гарда** која на исти начин испољава лексичку збирност као и претходне: 1. **а. елитне војне јединице које обављају почасне функције и брињу се за личну сигурност шефа државе или владара; лична телесна стража владара или шефа државе;** 2. **б. војска; род војске**: грађанска ~, мобилна ~, народна ~, коњичка ~, пешачка ~; 2.

⁴ Збирне именице на *-ад*, *-је* или на *-ство* према себи имају једински облик који им је послужио као мотивна реч приликом деривације: *дерштад*: *дершите*, *ћачад*: *ћаче*, *момчад*: *момче*, *грање*: *грана*, *жбуње*: *жбун*, *камење*: *камен*, *грађанство*: *грађанин*.

фиг. *нараштај, поколење, плејада; група, скуп личности*: нова ~ филозофа.

Примери из различитих функционалних стилова: Моментално је на сцени нека нова гарда која би могла да направи помак. Неоспорно да имамо доста добрих певача, али недостају аутори (СрпКор, Свет); Престројила се нова гарда спортских – фудбалских функционера (СрпКор, Пол.); Ова „стара гарда“ била је сачињена од одабраних, најпоузданијих и највернијих Фројдових ученика и настављача (СрпКор, Пол.); Садашња гарда млађих политичара је за нијансу уздржанија од претходних (СрпКор, Пол.); Учвршћујемо утисак да је европска млада гарда сазреда да коначно стане заједно са цезерима из постојбине (СрпКор, Пол.).

Дакле, легитимним погледом на неколике именице из војног регистра уочава се да се лексичка збирност углавном испољава на исти начин – у полисемантичкој структури именице путем метафоричких трансформација по величини/интензитету.

3.4. За разлику од претходних, именица **резерва** у збирном значењу се лексикализовала. Примарно значење наведене именице је: **1. а. задржана, сачувана количина нечега за каснију употребу, залиха** и под **б. количина нечега што се негде налази или што остане после редовне, нормалне експлоатације (обично о рудама)**. Секундарна семантичка реализација дате лексеме исказује ново лексичко значење у оквиру војног регистра: **2. а. зб. војни обвезници који су одслужили стални кадар или они који су били у активној војној служби, а позивају се у службу по потреби**.

Примери из РСАНУ: Моја дика није солдат прави, већ резерва, само кад устреба (Лесковац М. 1, РМС); Ја сам официр у резерви (Матош, РМС).

3.5. Секундарне семантичке реализације са збирним карактером резултат су активације једне или више сема из примарног, полазног садржаја дате лексеме и поред метафоре и синегдохе настају и путем метонимијских преноса, те се издвајају одређени метонимијски модели. Из општеупотребне лексичке сфере које означавају појмове из живота војске издваја се именица **војска** која секундарно збирно значење остварује путем следећег метонимијског модела:

Модел БОРАВИШТЕ (ОРГАНИЗАЦИЈА) → ОНИ КОЈИ ТУ ПРЕБИВАЈУ (РАДЕ):

војска: **1. целокупна војна сила једне државе (сувоземна, поморска и ваздухопловна) уређена по нарочитим правилима, армија; армија као војна установа, организација.** → **4. зб. а. људство једне војске, војници.**

Примери из различитих функционалних стилова: Сад наша војска зажели да ја будем с њима (Нен. М. 2, 175, РСАНУ); Ама молим вас, славна војско, сина су ми у град отерали ... реците, ако штогод знате (Ков. Д. 1, 270, РСАНУ); Милош [је] распустио српску војску својим кућама (Ком. 2, 122, РСАНУ); Војска напољу је посвађана, плавокоси горостас неће да се бори (СрпКор, Новаковић); У петак више никаква војска није пролазила кроз Нову Паланку (СрпКор, Поповић); Знао је да ће војска доћи, па побегао (СрпКор, Ћосић).

4. Војни термини у српском језику потичу из различитих језика, односно велики је број термина страног порекла, често интернационализма, нпр. *батаљон*,

бригада и сл. Међу војним терминима турског порекла издвајају се *атлија* и *буљук* и убрајају се у застарелу војну лексику. Турцизам *атлија* збирно значење развија путем *синегдохе*, односно преношењем номинације са дела на целину: **1.**заст. *коњаник* → **2.**зб.*коњица*, док лексема *буљук* из примарног значења **1.** ист. *јединица војске, чета, мањи одред* метафоричким трансформацијама према величини/интензитету развија секундарно збирно значење **2.** *мноштво, већа гомила (људи)*.

Примери из РСАНУ: За мноме је каурска *атлија*, | Да бјежимо на нашу Крајину (НП Херм. 2, 114). Ал' ето ти *буљук* ђевојака, | Међу њима Росанда ђевојка (НП Вук 2, 236). Има ... читав *буљук* босоноге и голотрбе дјечурлије (Топ. 5, 59).

Да наведени турцизми припадају старијем слоју лексике потврђује и савремени корпус српског језика Математичког факултета у Београду (СрпКор). Укуцавањем наведених речи у претрагу СрпКор-а, као резултат за именицу *атлија* не излази ниједна потврда док за именицу *буљук* излазе свега четири потврде:

Крај нових домова у Великом Гају затичемо крај столова пуних ђаконија за госте који мало касне, *буљук* деце (Пол.); Душко на салашу држи и читав *буљук* кера (Пол.); Током летњег школског распуста свако јутро окупља *буљук* малишана (Пол.); Сваког петка, од 23 часа па до раних сати наредног дана, несебично просипа *буљук* мерака и емоција по оних неколико десетина присутних срећника (Пол.).

5. Закључне напомене

5.1. Именице типа *армија, батаљон, војска, одред* и др. исказују збирност семантичким садржајем који репрезентују на основу сема скупности, мноштва, збира и сл. М. Стевановић пак сматра да „скупине множине бића које се овим именицама означавају чине увек јединице према другим таквим скуповима који се, ако их је више, означавају облицима множине дотичних именица” (Стевановић 1986: 184–185). Дакле, према својим особинама ове именице спадају у заједничке у својим примарним значењима, али ширењем и преношењем номинације у секундарним значењима путем различитих семантичких компоненти реализују збир. Као врста заједничких именица на морфолошком плану остварују множинске облике када је реч о њиховим примарним реализацијама: *армија–армије, батаљон–батаљони, бригада–бригаде, посада–посаде, трупа–групе, чета–чете* и сл. Када испољавају лексичку збирност у секундарним реализацијама, наведене именице једином означавају мноштво, односно групу, скуп људи.

5.2. Анализиране именице својим примарним семантичким реализацијама чине део специјалне, војне лексике, а из примарног значења посебним метајезичким константама путем метафоричких трансформација по величини/интензитету или сличности, синегдохом или пак метонимијом путем метонимијских модела развија се ново значење које обележава мноштво јединки, односно људи уопште. Такође, уочава се да код именица типа *батаљон, бригада, гарда, одред, посада, трупа, чета* у примарном значењу доминира семантичка компонента ’војна јединица’ која

се концептуализује као једна целина јер се односи на више јединки које чине скуп, те стога има и плуралску форму: војна јединица – војне јединице.

јединица **1. а.** назив цифре¹, знак којим се обележава број један; бројна вредност означена том цифром. **5. а.** засебни део неке целине (територијалне, административне, управне, организационе и сл.) који има одређену самосталност: административна ~, изборна ~, организациона ~, партијска ~, политичка ~, привредна ~, радна ~, територијална ~, управна ~ итд. **б.** вој. део оружаних снага организован у једну целину, мања или већа војна формација (нпр. чета, батаљон, бригада и сл.).

Примери из различитих функционалних стилова: Негде са стране пута логоровала је нека војна јединица (Јак. С. 5, 27, РСАНУ); Конституисан [је] као војна јединица а потом као јавна установа сарајевског кантона (СрпКор, НИН); Не постоји у свакој општини војна јединица (СрпКор, Пол.); У кругу болнице стационарирана војна јединица (СрпКор, Пол.); А цела посебна војна јединица све ће синхронизовано надгледати (СрпКор, www.rts.rs); Почасна војна јединица постројена је са десне стране шефа мисије (СрпКор, Вељић).

5.3. Из свега наведеног следи да поред једнозначних и вишезначних војних термина војни регистар чине и поједине лексичке јединице које су вишезначне, те се у оквиру те вишезначности издвајају примарна значења лексема која се поклапају са терминолошким значењем, док се у секундарним значењима исказује лексичка збирност путем различитих механизма полисемије.

Литература:

- **Бабих и сар. 2007:** Stjepan Babić, Dalibor Brozović, Ivo Škarić, Stjepko Težak, *Glasovi i oblici hrvatskoga književnoga jezika*, Zagreb: Globus.
- **Брабец-Храсте-Живковић 1954:** Ivan Brabec, Mate Hraste, Sreten Živković, *Gramatika hrvatskoga ili srpskoga jezika*, Zagreb: Školska knjiga.
- **Браун 1930:** Maximilian Braun, *Das Kollektivum und das Plurale tantum im Russischen, Ein bedeutungsgeschichtlicher Versuch*, Druck von Frommhold & Wendler, Leipzig.
- **Буров 2004:** Ст. Буров, *Познанието в езика на българите. Граматично изследване на концептуалната категоризация на предметността*, Велико Търново: Фабер.
- **Виноградов 1986:** В. В. Виноградов, *Русский язык. Грамматическое учение о слове*, Москва.
- **Ивановић 2013:** Ненад Ивановић, *Речник САНУ и његова улога у лексичкој стандардизацији српског језика (са историјског и лексикографског аспекта)*, Београд: Филолошки факултет, необјављена докторска дисертација.
- **Ивић 1995:** Милка Ивић, *Избројивост онога што именица означава као граматички проблем, Лингвистички огледи*, Београд: Библиотека XX век, 9–36.
- **Јовановић 2016:** Владан Јовановић, *Српска војна лексика и терминологија*, Монографија 25, Београд: Институт за српски језик САНУ.
- **Ломпар 2016:** Весна Ломпар, *Врсте речи и граматичка пракса (од Вука до данас)*, библиотека Књижевност и језик, књ. 49, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије.

- **Лохман 1929/1931:** J. F. Lohmann, Das Kollektivum in Slavischen. *Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung auf dem Gebiete der indogermanischen Sprachen, Neue Folge*, LVI, 37–77 и LVIII, 206–237.
- **Панфилов 1976:** В. З. Панфилов, Типология грамматической категории числа и некоторые ее исторического развития, №4, Москва: *Вопросы языкознания*.
- **Пети 2001:** Mirko Peti, Zbrojina, *Rasprave Instituta hrvatskog jezika i jezikoslovlja* 27, 209–250.
- **Петров 2015:** Велин Петров, *Събирателните имена в българския език, в съпоставка с други балкански езици*, Пловдив: Жанет 45.
- **Прањковић 1984:** Иво Прањковић, Збирне именице и категорија броја у хрватском или српском језику, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 13/1, 171–175.
- **Симић 2007:** Радоје Симић, Род у множинским облицима именица на -ад, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 36/1, 5–14.
- **Стевановић 1986:** Михаило Стевановић, *Савремени српскохрватски језик I*, Београд: Научна књига.
- **Тафра 2005:** Branka Tafra, *Od riječi do rječnika*, Zagreb: Školska knjiga.

Извори:

- **Интернет:** Корпус сачињен на основу примера преузетих из разних текстова са интернета.
- **РМС:** *Речник српскохрватског књижевног језика*, Матица српска и матица хрватска (I–III), Нови Сад–Загреб, Матица српска (IV–VI), Нови Сад, 1967–1976.
- **РСАНУ:** *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*, I–XIX, Српска академија наука и уметности, Београд, 1959–.
- **РСЈ:** *Речник српског језика*, Матица српска, Нови Сад, 2007.
- **СрпКор:** Електронски *Корпус савременог српског језика* Математичког факултета Универзитета у Београду.

Lexical collective nouns in the Serbian Military Register

Summary

The paper analyzes a group of nouns that belong to the military register, and which exhibit the characteristics pertaining to lexical collective nouns. The traditional approach to collective nouns in the Serbian language is based exclusively on grammatical behaviour, which has been taken as a crucial criterion when determining the status of collective nouns. Therefore, from the morphological point of view, collectivity is expressed within the creative category through suffixes (*branches, leaves, youth, team, nobility*, etc.), and in lexical expression collectivity is contained in the semantic structure of the noun itself (*army, people, tribe*, etc.). The aim of the paper was to point out the existence of nouns which, in addition to nouns with the suffix for collectivity, express collectivity by their own meaning, i.e. without the existence of a word formation feature with that particular function. To this purpose, nouns that form a homogeneous set were considered, e.g. *army, battalion, brigade*, etc. which stand for a multitude of individuals and are understood as a complete set of identical referents. Nouns from